

Regeringens proposition

1977/78: 171

**om 1979 års verksamhetsbudget för det nordiska kultursamarbetet,
m. m.;**

beslutad den 30 mars 1978.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

JAN-ERIK WIKSTRÖM

Propositionens huvudsakliga innehåll

I det år 1971 ingångna avtalet om nordiskt kulturellt samarbete ingår bestämmelser om en gemensam verksamhetsbudget för kultursamarbetet. Nordiska ministerrådet fastställde den 22 mars 1978 ett förslag till budget för år 1979. I propositionen begärs medel för att täcka den svenska andelen av denna budget. Samtidigt begärs medel för det svenska bidraget till Nordiska samarbetsrådet för kriminologi för år 1979.

I propositionen ges också en kort översikt över vissa viktigare åtgärder inom det nordiska kultursamarbetet under år 1977 och 1978.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-30

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Romanus, Turesson, Gustavsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Krönmark, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo, Wirtén

Föredragande: statsrådet Wikström

Proposition om 1979 års verksamhetsbudget för det nordiska kultursamarbetet m. m.

I propositionen 1977/78: 100 (bil. 12 s. 647) har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Nordisk kulturbudget m. m. för budgetåret 1978/79 beräkna ett förslagsanslag av 19 525 000 kr. Jag anhåller om att nu få ta upp denna fråga.

1 Inledning

Avtalet mellan de nordiska länderna om kulturellt samarbete ingicks år 1971 och trädde i kraft den 1 januari 1972 (prop. 1971: 54, KrU 1971: 13, rskr 1971: 188). Avtalet föreskriver bl. a. att en gemensam budget för kulturellt samarbete skall tillämpas.

Nordiska ministerrådet har fastställt hur behandlingen av den gemensamma budgeten skall utformas. För att få ett tidsschema som kan anpassas till samtliga nordiska länders budgetordning har man ett verksamhetsår som sammanfaller med kalenderåret. Detta medför bl. a. att ministerrådet fastställer sitt budgetförslag så sent att det, trots att det bör behandlas under våren, inte kan föreläggas riksdagen inom den för avlämnande av propositioner fastställda tiden (jfr prop. 1972: 130 s. 41, KrU 1972: 24, rskr 1972: 135).

Den 22 mars 1978 fastställde Nordiska ministerrådet ett förslag till verksamhetsbudget för det nordiska kultursamarbetet under år 1979. Överläggningar mellan ministerrådet och Nordiska rådets kulturutskott om vissa frågor i anslutning till budgeten hade då ägt rum vid möten den 17 augusti 1977 och den 19 februari 1978.

I det följande avser jag att närmare redogöra för ministerrådets budgetförslag och vissa frågor som ansluter till det.

2 1978 års nordiska verksamhetsbudget m. m.

2.1 Den nordiska kulturbudgeten

Den gemensamma budgeten för nordiskt kulturellt samarbete omfattar kostnaderna för ett antal nordiska institutioner och andra samsamarbetsorgan. I budgeten ingår vidare kostnader för vissa projekt såväl av permanent art som av tidsbegränsad varaktighet. Dessutom ingår bidrag till verksamhet inom vissa organisationer m. m.

Förutom vad som tas upp inom den gemensamma budgeten bestrider de nordiska länderna kostnaderna för en rad andra ändamål, bl. a. av bilateral karaktär. De svenska bidragen till sådana ändamål har till stor del förts upp under anslaget Bilateralt nordiskt kultursamarbete m. m. (prop. 1977/78: 100 bil. 12 s. 649). Medel till samnordiska ändamål anvisas också under anslagen till Nordiska afrikainstitutet (prop. 1977/78: 100 bil. 12 s. 647—648) och under anslaget Bidraget till driften av folkhögskolor.

Inom Nordiska ministerrådet har överenskommit att kostnaderna för nordiska samsamarbetsprojekt bör fördelas mellan länderna i enlighet med en fördelningsnyckel som baseras på relationen mellan ländernas bruttonationalprodukter. Riksdagen har godkänt att kostnaderna för ändamål inom verksamhetsbudgeten för nordiskt kulturellt samarbete fördelas enligt denna princip (prop. 1973: 83, KrU 1973: 27, rskr 1973: 247).

Enligt överenskommelsen skall fördelningsnyckeln revideras vart tredje år. Vid möte den 4 december 1975 fastställde ministerrådet följande procenttal för perioden 1977—1979: Danmark 23,4, Finland 15,8, Island 0,9, Norge 17,0 och Sverige 42,9.

Budgeten fastställs i danska kronor. Därvid förutsätts att de institutioner m. m. som ingår i budgeten garanteras anslag i placeringslandets valuta motsvarande i budgeten i danska kronor angivet belopp enligt de valutakurser som gäller när beloppet beräknas.

2.2 Kultursamarbetet under 1977 och 1978

En utförlig redogörelse för samarbetet under år 1977 har givits i ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet till Nordiska rådets 26:e session år 1978. Här tas därför endast upp vissa viktigare frågor under år 1977, i vissa fall även år 1978.

Inom utbildningsområdet har under 1977 utbildningen av 16—19-åringar utgjort ett viktigt arbetsfält. Ministerrådet (undervisnings- och kulturministrarna) antog i januari 1978 ett treårigt projekt-

program innefattande frågor rörande bl. a. förhållandet mellan teori och praktik inom olika utbildningar, läromedelssamarbete och utbildningspolitiska aspekter på ungdomsarbetslösheten.

Det år 1976 antagna tvååriga nordiska projektprogrammet inom vuxenutbildningen fortsatte planenligt under 1977 och innefattar sex delprojekt, bl. a. en studie om vuxenutbildningen i relation till arbetslivet. En arbetskonferens hölls i februari 1978 om möjligheter till nordiskt samarbete inom vuxenutbildning genom radio och TV.

Under 1977 utkom rapporten "Återkommande utbildning i Norden" innefattande bl. a. översikter över de nordiska ländernas planer rörande återkommande utbildning och en förteckning över gemensamma nordiska problemställningar. I oktober 1977 anordnades ett symposium kring temat "Arbetsmarknadspolitiska och socialpolitiska förutsättningar för återkommande utbildning".

Vad gäller frågan om grannspråksundervisning beslöt ministerrådet i november 1977 bl. a. om en utredning av möjligheterna till en harmonisering av läroplanerna och om utgivning av en lärarhandledning.

Ministerrådet har under året antagit nya stadgar för Nordens folkliga akademi.

Inom forskningsområdet behandlas f. n. ett förslag till handlingsprogram innefattande bl. a. riktlinjer för inriktningen av den nordiska kulturbudgetens resurser på forskningssamarbete och rollfördelningen i det nordiska forskningssamarbetet.

Ministerrådet beslutade under året att inrätta ett Nordiskt språksekretariat fr. o. m. 1 juli 1978 med placering vid Norsk språkråd. Sekretariatet skall enligt sin instruktion bl. a. vara rådgivande och koordinerande organ i språk- och terminologifrågor som rör mer än ett nordiskt språk, följa utvecklingen av grannspråksundervisningen i de nordiska länderna och främja nordisk språkförståelse.

Vidare har ministerrådet beslutat stödja ett tvåårigt nordiskt symposieprogram inom ramen för samarbetet rörande tillämpad nordisk språkvetenskap. Verksamheten skall i första hand inriktas på forskningsuppgifter av grundläggande betydelse för bl. a. den nordiska språkförståelsen och modersmålsundervisningen. Det första symposiet planeras äga rum under 1978. Ministerrådet har vidare beslutat om en förstudie avseende en nordisk dokumentationscentral för språkvetenskap.

Ministerrådet har under året fastställt nya statuter för Nordiska institutet för teoretisk atomfysik (NORDITA), Nordiska institutet för folkdiktning samt för Nordiska institutet för sjörätt.

Inom det allmänkulturella området utgör frågan om nordiskt radio- och TV-samarbete en av de mest omfattande. Den behandlas f. n. inom ministerrådet i sammansättning av såväl kommunikations- som undervisnings- och kulturministrar. Ministerrådet beslöt i mars 1978 att möjligheterna till överföring av radio- och TV-program mellan

de nordiska länderna via en direktsändande satellit skulle utredas vidare. Ministrarna grundade sitt beslut på resultatet av den omfattande remissbehandlingen som ägt rum 1977 av statssekreteraregruppens betänkande (NU A 1977: 7—9) Nordisk radio och television via satellit och på debatten i frågan vid Nordiska rådets 26:e session. Vidare fastställde ministerrådet direktiv för det fortsatta utredningsarbetet. De frågeställningar som utredningen skall belysa har indelats i tekniska och teknisk/ekonomiska, kultur- och programpolitiska, rättsliga samt finansiella. För vart och ett av dessa fyra områden kommer expertgrupper att till sättas.

Ministerrådet har med verkan från år 1977 antagit nya riktlinjer för stödet till nordiskt ungdomssamarbete så att stödet även omfattar det organisatoriska samarbetet.

Stödordningen till nordiskt samarbete mellan folkbildningsorganisationerna som antogs år 1976 för en treårig försöksperiod har fortsatt enligt gällande riktlinjer. Vissa åtgärder har vidtagits för att förbättra informationen om stödordningen.

En kommitté för utredning av nordiska stödåtgärder inom idrottsområdet tillsattes under år 1977 och väntas avge förslag under 1978 om behovet av särskilda åtgärder för att bl. a. förbättra utkantsområdenas möjligheter att delta i idrottssamarbetet.

Ministerrådet antog i januari 1978 statuter för Nordiska konstcentret i Finland samt tillsatte dess råd och styrelse. Vidare fastställde ministerrådet riktlinjer för en ombildad nordisk teaterkommitté, som i första hand skall svara för fördelningen av stödet till gästspel och för vidareutbildningsverksamheten.

En nordisk arkitektävling rörande Nordens Hus på Färöarna har avgjorts och detaljprojekteringen av anläggningen sker med sikte på färdigställande under år 1980.

En permanent nordisk kursverksamhet för vidareutbildning av filmarbetare har beslutats under året. Verksamheten, som leds av en kommitté med en medlem per land, beräknas komma i gång under 1978 och är i förekommande fall även öppen för TV-arbetare.

3 Nordiska ministerrådets förslag till budget för år 1979

För år 1979 har i anslagsframställningar m. m. för den nordiska kulturbudgeten begärts ca 73 milj. danska kr. Sedan anslagsframställningarna beretts inom samarbetsorganen fastställde ministerrådet den 22 mars 1978 ett förslag till budget för år 1979 om 67 900 000 danska kr. Härvid konstaterades att lönekostnaderna beräknats i 1977 års nivå och att den ökning av lönekostnaderna som kommer att ske genom nya löneavtal m. m. till 1979 års lönenivå förutsatts bli täckt genom tilläggs-

anslag utöver den godkända budgeten. Preliminärt har denna ökning beräknats till 3 milj. danska kr.

Endast en begränsad ökning utöver automatiska pris- och löneomräkningar beräknas i årets budgetförslag.

En översikt över ministerrådets budgetförslag bör fogas som *bilaga* till regeringsprotokollet i detta ärende.

4 Nordiska samarbetsrådet för kriminologi

Nordiska samarbetsrådet för kriminologi tillkom år 1961 (prop. 1961: 78, s. 24, SU 1961: 106, rskr 1961: 277). Stadga för samarbetsrådet godkändes för Sveriges del av Kungl. Maj:t den 20 oktober 1961. Samarbetsrådets uppgift är att främja kriminologisk forskning i Norden och att bistå myndigheterna i de nordiska länderna i kriminologiska frågor. Dess sekretariat flyttar mellan de nordiska länderna och är f. n. förlagt i anslutning till kriminalvetenskapliga institutet vid universitetet i Stockholm. Fr. o. m. den 1 januari 1979 kommer sekretariatet att vara beläget i Norge. Frågan om införandet av samarbetsrådet som institution på ministerrådets allmänna budget har ännu ej avgjorts.

Som svenskt bidrag till samarbetsrådets verksamhet har för år 1978 under anslaget Nordiska samarbetsprojekt m. m. anvisats 229 515 kr., motsvarande 42,9 % av den totala budgeten. I anslagsframställning för år 1979 har samarbetsrådet lagt fram två alternativa budgetförslag, det ena om totalt 590 000 kr. och det andra om totalt 645 000 kr.

5 Föredraganden

Nordiska ministerrådet fastställde den 22 mars 1978 ett förslag till budget för nordiskt kulturellt samarbete för år 1979. Motsvarande förslag för övriga samarbetsområden förväntas bli fastställt av ministerrådet i sammansättning av samarbetsministrarna den 31 mars 1978. Frågor i anslutning till det senare anmäls av chefen för kommundepartementet.

I budgetförslaget för kultursamarbetet för år 1979 uppgår anslagen till sammanlagt 67 900 000 danska kr. Lönekostnaderna har härvid beräknats i 1977 års nivå. Ministerrådet har förutsatt att institutionernas kostnader för löneökningar av automatisk karaktär till 1979 års nivå täcks med tilläggsanslag, varför medelsbehovet kommer att överstiga det föreslagna beloppet. Vidare bör framhållas att för de institutioner och projekt som ligger i annat land än Danmark omräkningen till danska kr. gjorts efter den 31 december 1977 gällande valutakurser. De institutioner m. m. som ingår i budgeten bör garanteras anslag i sin huvudsakliga utgiftsvaluta omräknat efter dessa valutakurser. Den

svenska andelen av budgeten uppgår enligt ministerrådets beslut för åren 1977—1979 till 42,9 %.

Jämfört med 1978 års budget, vars anslag var 61 milj. danska kr., är ökningen 11 %. Av denna ökning har utöver pris- och löneomräkningar m. m. beräknats en aktivitetsökning av ca 1,7 milj. danska kr.

Inom ramen för förslaget har ökningar beräknats främst på det allmänkulturella området.

Vissa diskussioner om prioriteringar inom budgetramen har förts med Nordiska rådets kulturutskott.

Under rubriken forskning förs som en ny post upp 225 000 danska kr. som fast bidrag till Nordiska samfundet för Latinamerikaforskning. Vidare förs som nya poster under rubriken allmänkulturell verksamhet upp 1 milj. danska kronor för Nordiskt konstcentrum i Finland och 225 000 danska kronor för Nordiska filmkurser. Dessa aktiviteter har tidigare finansierats via ministerrådets dispositionsmedel.

De medel som står till ministerrådets disposition för bl. a. försöks- och utredningsverksamhet har ökats med 1 300 000 till 6 800 000 danska kronor. Inom denna ram har preliminärt beräknats 1 800 000 danska kronor för den fortsatta utredningen av frågan om nordisk radio- och television via satellit under år 1979.

Budgeten för år 1979 avses sedan riksdagsbehandling har ägt rum bli fastställd i slutet av år 1978. Ministerrådet bör därvid inom den överenskomna ramen kunna göra de ändringar i förhållande till förslaget som krävs av under mellantiden eventuellt uppkomna omständigheter.

Jag tillstyrker för svensk del ministerrådets budgetförslag.

Medel för det svenska bidraget till Nordiska samarbetsrådet för kriminologi anvisas utanför den svenska andelen av den nordiska kulturbudgeten. Jag är beredd att för år 1979 för svensk del tillstyrka en total budget för samarbetsrådet om 580 000 svenska kr., varav den svenska andelen utgör 42,9 %, dvs. 248 820 kr.

6 Anslagsberäkningar för budgetåret 1978/79

Nordisk kulturbudget m. m.

1976/77 Utgift	116 735 000
1977/78 Anslag	119 525 000
1978/79 Förslag	24 188 000

Fr. o. m. budgetåret 1974/75 anvisas medel för den svenska andelen av nordiska kulturbudgeten under ett särskilt förslagsanslag. Under detta anslag anvisas f. n. också medel för det svenska bidraget till Nordiska samarbetsrådet för kriminologi.

¹ Anslaget Nordiska samarbetsprojekt m. m.

Nordiska ministerrådets förslag till budget för år 1979 uppgår till 67 900 000 danska kr. Härav avser 2 405 000 danska kr. informations- och dokumentationsändamål varav f. n. 80 % av den svenska andelen, dvs. 825 396 danska kr., beräknas under fjortonde huvudtiteln inom ramen för medel till styrelsen för teknisk utveckling.

Ministerrådet har förutsatt att tilläggsanslag skall utgå för att täcka automatiska löneökningar från 1977 till 1979 års nivå. Full överblick över dessa kostnader kan erhållas först hösten 1979. Preliminärt har de beräknats till 3 milj. danska kr., ett belopp som jag utgår från vid anslagsberäkningen. I den mån detta belopp inte är tillräckligt bör anslaget få överskridas.

Medel för den svenska andelen av 1979 års nordiska kulturbudget, i den del den förs under nionde huvudtiteln, beräknar jag därför till 42,9 % av $(67\,900\,000 + 3\,000\,000) - 825\,396 = 29\,590\,704$ danska kr., vilket enligt nuvarande växelkurs motsvarar 23 938 880 svenska kr. Det har förutsatts att de institutioner m. m. som ingår i budgeten skall garanteras anslag motsvarande vad som upptas i ministerrådets förslag enligt de där tillämpade växelkurserna.

Medlen bör anvisas i statsbudgeten för budgetåret 1978/79. Eftersom den nordiska kulturbudgeten avser kalenderåret 1979 torde en del av det svenska bidraget komma att betalas ut först hösten 1979. Regeringen bör därför kunna medge att sådana utbetalningar efter den 1 juli 1979 belastar motsvarande anslag i statsbudgeten för budgetåret 1979/80 inom den av riksdagen godkända ramen för år 1979.

För Nordiska samarbetsrådet för kriminologi har jag förordat ett svenskt bidrag om 248 820 svenska kr. Under anslaget Nordisk kulturbudget m. m. bör alltså för budgetåret 1978/79 beräknas $(23\,938\,880 + 248\,820 =) 24\,187\,700$ kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Nordisk kulturbudget m. m.* för budgetåret 1978/79 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 24 188 000 kr.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Bilaga

Nordiska ministerrådets förslag till verksamhetsbudget för nordiskt kulturellt samarbete år 1979 (1 000-tal danska kr.)

Verksamhetsområde	1978 Anslag	1979 Förslag
<i>Utbildning</i>	8 608	9 450
Nordens folkliga akademi	2 422	2 411
Nordiskt skolsamarbete	1 510	1 737
Nordisk Journalistkursus	550	678
Nordiska institutet för samhällsplanering	2 676	3 074
Bidrag till Nordisk federation för medicinsk undervisning	360	390
Bidrag till Nordisk kursverksamhet på utbildningsområdet	1 090	1 160
<i>Forskning</i>	22 755	24 363
Nordiskt kollegium för marinbiologi	498	550
Nordiska institutet för teoretisk atomfysik	7 665	8 136
Nordiska institutet för folkdiktning	571	660
Nordiska institutet för sjö rätt	1 043	1 071
Nordiska geoxkursioner till Island	305	340
Nordiskt kollegium för ekologi	443	415
Centralinstitutet för nordisk asienforskning	2 113	2 256
Nordiskt kollegium för fysisk oceanografi	600	644
Nordiska samlarbetskommittén för arktisk medicinsk forskning	573	593
Nordiska samlarbetskommittén för internationell politik	764	740
Nordiskt samlarbetsorgan för vetenskaplig information NORDINFO	2 197	2 405
Nordiska forskarkurser	2 300	2 524
Nordiskt vulkanologiskt institut	1 611	2 032
Nordiska samlarbetskommittén för acceleratorbaserad forskning	342	367
NORDICOM ¹	400	468
Nordiskt språksekretariat	220	437
Bidrag till nordiska sommaruniversitet	1 110	500
Bidrag till Nordiska samfundet för Latinamerikaforskning		225
<i>Allmänkulturell verksamhet</i>	10 722	13 003
Nordens Hus, Reykjavik	2 230	2 519
Nordiskt teatersamarbete ²	1 550	1 810
Nordiska rådets litteraturpris	210	220
Nordiska rådets musikpris ³	135	0
Nordiskt musiksamarbete	1 235	1 403
Nordiskt samiskt institut	2 442	2 880
Nordiskt ungdomssamarbete	1 450	1 566
Stöd till översättning av grannlandslitteratur	1 050	1 130
Nordiskt konstcentrum		1 000
Nordiska filmkurser		225
Bidrag till Nordiska konstförbundet	420	250
<i>Sekretariatet för nordiskt kulturellt samarbete</i>	5 555	6 284
<i>Ministerrådets dispositionsmedel</i>	5 500	6 800
<i>Nordiska kulturfonden</i>	8 000	8 000
Summa	61 140	67 900

¹ Nordisk dokumentationscentral för masskommunikationsforskning.² Avser anslagen till Nordiska teaterseminarier och Nordiskt gästspelsutbyte.³ Utdelas vartannat år.

Innehållsförteckning

1 Inledning	2
2 1978 års nordiska verksamhetsbudget m. m.	3
3 Nordiska ministerrådets förslag till budget för år 1978	5
4 Nordiska samarbetsrådet för kriminologi	6
5 Föredraganden	6
6 Anslagsberäkning för budgetåret 1978/79	7
7 Beslut	8
Bilaga. Nordiska ministerrådets förslag till verksamhetsbudget för nordiskt kulturellt samarbete år 1979	9